

شهادت یک دختر از بازداشتگاه وزرا

«دختره کشف حجابی نشانت می‌دهیم!»

گزارشی از بنیاد عبدالرحمن برومند

20 سپتامبر 2023

یک سال از روزی که ژینا مهسا امینی، دختر کرد ۲۲ ساله‌ای که پس از دستگیری توسط گشت ارشاد در بازداشت پلیس جان باخت می‌گذرد. او سه روز پیش از آنکه خبر مرگش اعلام شود، با علائم مرگ مغزی از بازداشتگاه پلیس به بیمارستان فرستاده شده بود. آنچه بر سر امینی آمد و همچنین انتشار اطلاعات

و رهبر جمهوری اسلامی، و همچنین بیانیه وزارت اطلاعات آمده است که مرگ مهسا امینی «ناشی از اصابت ضربه به سر و اعضا و عناصر حیاتی بدن نبوده است» بلکه به لحاظ عوارض عمل جراحی مغز در سنین کودکی که در نتیجه آن، «توانایی لازم جهت جبران و تطبیق با وضعیت ایجاد شده» را از او سلب کرده رخ داده است، به گونه‌ای که وی پس از دستگیری «به طور ناگهانی دچار افت هوشیاری شده و متعاقب آن بر زمین» افتاده است.

یک سال پس از این واقعه، نه تنها هیچ کس در ارتباط با مرگ امینی متهم یا محاکمه نشده بلکه قوه قضاییه جمهوری اسلامی از پیگیری شکایت خانواده امینی نیز امتناع کرده است [۵]. در عوض، قوه قضاییه جمهوری اسلامی به دنبال شکایت وزارت اطلاعات از محمد صالح نیکبخت، وکیل خانواده امینی، این وکیل دادگستری را به دلیل گفتگو با رسانه‌ها درباره‌ی این پرونده، به «تبلیغ علیه نظام» متهم کرده است. آقای نیکبخت در تاریخ ۸ شهریور در شعبه ۲۸ دادگاه انقلاب تهران حاضر و محاکمه شد. نیکبخت خواستار تشکیل کمیته حقیقت‌یاب مستقلی، متشکل از پزشکان متخصص شده بود. وی همچنین خواسته بود که تصاویر دوربین‌های متصل به لباس ماموران گشت ارشاد و همچنین دوربین‌های داخل ون پلیس حامل مهسا و دوربین‌های امنیتی محدوده فعالیت گشت ارشاد منتشر شود [۶].

همچنین دو روزنامه‌نگار به نام‌های نیلوفر حامدی و الهه محمدی در اولین روزهای اعتراضات بازداشت و طی روند قضایی غیرعلنی، که تا خرداد ۱۴۰۲ ادامه یافت، به اتهاماتی از جمله «همکاری با دولت متخاصم آمریکا» و «اجتماع و تبانی به قصد اقدام علیه امنیت ملی» متهم شدند [۷].

نیروهای امنیتی جمهوری اسلامی خانواده امینی را نیز هدف قرار دادند. در ۱۴ شهریور، دایی مهسا امینی بازداشت شد. در روزهای منتهی به اولین سالگرد جان‌باختن مهسا، پدر او چهار بار برای بازجویی به دفتر وزارت اطلاعات در سقز احضار شده بود. ماموران وزارت اطلاعات او را تهدید کردند که اعضای خانواده نباید در سالگرد مهسا بر مزار او بروند و از گذاشتن پست‌های یادبود در رسانه‌های اجتماعی خودداری کنند اگر نه فرزند دیگرشان نیز دستگیر خواهد شد. در روز سالگرد نیز پدر مهسا احضار شد و برای مدت کوتاهی در بازداشت بود. او زمانی به خانه بازگردانده شد که ماموران اطلاعات خانه را محاصره کرده بودند تا مانع خروج او از منزل شوند [۸].

«اینجا شروع کردن به اون زدنشون. میزد وسط پیشونیم، می‌گفت ساکت باش. از اونور همکاری از پشت سر بهم میزد دو تا لپمو اینجوری مثلا با دستش گرفت لبام شکل ماهی شده بود. بهم می‌گفت بگو گه خوردم، بگو گه خوردم.»

«اینجا شروع کردن به اون زدنشون. میزد وسط پیشونیم، می‌گفت ساکت باش. از اونور همکاری از پشت سر بهم میزد دو تا لپمو اینجوری مثلا با دستش گرفت لبام شکل ماهی شده بود. بهم می‌گفت بگو گه خوردم، بگو گه خوردم.»

«اینجا شروع کردن به اون زدنشون. میزد وسط پیشونیم، می‌گفت ساکت باش. از اونور همکاری از پشت سر بهم میزد دو تا لپمو اینجوری مثلا با دستش گرفت لبام شکل ماهی شده بود. بهم می‌گفت بگو گه خوردم، بگو گه خوردم.»

«اینجا شروع کردن به اون زدنشون. میزد وسط پیشونیم، می‌گفت ساکت باش. از اونور همکاری از پشت سر بهم میزد دو تا لپمو اینجوری مثلا با دستش گرفت لبام شکل ماهی شده بود. بهم می‌گفت بگو گه خوردم، بگو گه خوردم.»

«اینجا شروع کردن به اون زدنشون. میزد وسط پیشونیم، می‌گفت ساکت باش. از اونور همکاری از پشت سر بهم میزد دو تا لپمو اینجوری مثلا با دستش گرفت لبام شکل ماهی شده بود. بهم می‌گفت بگو گه خوردم، بگو گه خوردم.»

«من گفتم من رو برد داخل سالن وزرا نشوند روی یک
صندلی، دستامو دستبند زد، بعد این دستبند رو هم با یک
دستبند دیگه به دسته صندلی وصلش کرد، بعد دوباره با یک سیلی
محکم زدش گفت به ما فحش میدی؟ دختره کشف حجابی نشونت
میدیم! من چند ساعتی تو همون حالت نشستم تقریبا چهار-پنج
ساعت. من گفتم من رو برد داخل سالن وزرا نشوند روی یک
صندلی، دستامو دستبند زد، بعد این دستبند رو هم با یک
دستبند دیگه به دسته صندلی وصلش کرد، بعد دوباره با یک
سیلی محکم زدش گفت به ما فحش میدی؟ دختره کشف حجابی
نشونت میدیم! من چند ساعتی تو همون حالت نشستم تقریبا
چهار-پنج ساعت. من گفتم من رو برد داخل سالن وزرا
نشوند روی یک صندلی، دستامو دستبند زد، بعد این
دستبند رو هم با یک دستبند دیگه به دسته صندلی
وصلش کرد، بعد دوباره با یک سیلی محکم زدش گفت
به ما فحش میدی؟ دختره کشف حجابی نشونت میدیم!
من چند ساعتی تو همون حالت نشستم تقریبا چهار-پنج
ساعت.»

«قبل این هم گشت ارشاد من رو خیلی گرفته، یعنی مثلا این پنج-
شش باری که گرفته من سه بارش رو سه شب توی بازداشتگاه بودم
و خب چون باهاشون درگیر لفظی میشدم کما بیش هر سری کتکم زدن
من هر سری ساکت نمی‌موندم مثلا اعتراض می‌کردم چرا منو گرفتن،
برای چی گرفتید، من پوششم اوکیه، می‌ومدن میزدن یک سیلی‌هایی
به صورت آدم میزنن با پشت دست، با کف دست، خیلی وحشتناک!
اصلا آدم واقعا برق از سرش می‌پره.»

آنچه که بر سر زهرا آمده منحصر به فرد نیست. در طول ۴۴ سال
گذشته، میلیون‌ها زن در سراسر ایران رویکرد سخت‌گیرانه‌ی ماموران
دولتی را تجربه کرده‌اند. مامورانی که وظیفه‌ی آنها نقض
ابتدایی‌ترین آزادی‌های زنان، از جمله حق آزادی بیان با نحوه‌ی
لباس پوشیدنشان است.

رویا برومند، مدیر بنیاد عبدالرحمن برومند می‌گوید: «این یکی
از علائم آپارتاید جنسی است که قوانین جمهوری
اسلامی بر زنان ایرانی تحمیل کرده است. زمان آن
فرا رسیده که جامعه جهانی بهانه‌های فرهنگی رهبران

ایران برای نقض حقوق اولیه‌ی میلیون‌ها زن را به چالش بکشد و به معافیت آن‌ها از مجازات آنچه که بر سر زنانی مانند ژینا و زهرا می‌آورند پایان دهد.»

[۱]

رکنا، ۲۰ تیر ۱۳۹۸، bit.ly/3PFCGYj

[۲]

«از آنجا که تحقیقات مستقل در ایران غیرممکن است، این سازمان ملل است که باید خلاء موجود در پاسخگویی را پر کند»، بنیاد عبدالرحمن برومند، ۲ آذر ۱۴۰۱،

<https://www.iranrights.org/fa/newsletter/issue/129>

[[۳]

شبکه حقوق بشر کردستان، ۲۸ شهریور ۱۴۰۲،

https://kurdistanhumanrights.org/fa/publications-fa/special-reports-fa/2023/09/15/p29429/#pll_switcher

[[۴]

گزارش ستاد عالی حقوق بشر قوه قضاییه همچنین مدعی مداخله شورانه عوامل خارجی در اعتراضات سراسری شد: «تجمعات، ارتباطی با فوت خانم مهسا امینی، حجاب و حقوق زنان ندارد. دشمنان ایران از این بهانه استفاده کردند و با طراحی‌ها و برنامه‌ریزی‌های مداوم خود، دست به ایجاد آشوب و اغتشاش زدند.» ستاد حقوق بشر، نهادی است که یکی از وظایف آن صراحتاً «مقابله با حملاتی است که [علیه جمهوری اسلامی] انجام می‌گیرد» و «توسعه نظری حقوق بشر بر اساس اندیشه اسلامی» نیز از دیگر وظایف آن است.

<https://en.mfa.ir/files/mfaen/report.pdf>

[[۵]

شبکه حقوق بشر کردستان، ۲۸ شهریور ۱۴۰۲،

https://kurdistanhumanrights.org/fa/publications-fa/special-reports-fa/2023/09/15/p29429/#pll_switcher

[[۶]

کُردپُرس، ۸ شهریور ۱۴۰۳،

<https://kurdpa.net/fa/news/2023/08/119>

بی‌بی‌سی، ۲۸ شهریور ۱۴۰۲،
<https://www.bbc.com/persian/articles/cw89lqll14go>

[[۷]

ایران وایر، ۱۰ مرداد، ۱۴۰۲

<https://iranwire.com/en/journalism-is-not-a-crime/119076-iran-judiciary-arrest-of-two-journalists-not-related-to-mahsa-ameni-reporting/>

[[۸]

شبکه حقوق بشر کردستان، ۲۲ شهریور ۱۴۰۲،

<https://kurdistanhumanrights.org/en/news/2023/09/13/jina-mah-sa-aminis-father-threatened-for-familys-commemoration-plans>

و ۲۸ شهریور ۱۴۰۲،
<https://kurdistanhumanrights.org/fa/news-fa/detained-civilians/2023/09/16/p29486/>

[۹]

۲۳ شهریور، ۱۴۰۲،
<https://www.iranrights.org/fa/library/document/4063>

[۱۰]

مصاحبه‌های بنیاد برومند، ۱۲ خرداد و ۲۵ مرداد ۱۴۰۲